

معاضدت قضائی (۱)

در قانون بلژیک

بموجب اصل ۶ قانون اساسی بلژیک اهالی این کشور در مقابل قانون دارای تساوی حقوق می باشند و از فروغ این اصل یکی این است که تمام افراد بدون عایق و مانعی بتوانند در مراجع رسمی تظلم نموده و بحقوق خود برسند ولی هر گاه در حق بعضی از اشخاص بی بضاعت مساعدت و معاضدت نشود نمی توانند از عدالت قانون استفاده نمایند و بالتبلیغه نمی توانند از نعمت تساوی حقوق بهره مند شوند زیرا تا موقعی که تظلم به نتیجه منتهی شود تظلم باید مبلغ زیادی بعنوان حق تمبر و مخارج دفتری و حق الوکاله و حق الزحمه خبره و کار مزد مأمور احرا و غیره خرج نمایند.

اشخاصی را که بتأدیه مخارج عدلیه قدرت و استطاعت ندارند نباید از نعمت احقاق حق و عدالت محروم نمود و برای همین منظور در بلژیک نیز مانند کشور های دیگر تحت عنوان معاضدت قضائی قوانین و مقرراتی وضع شده که قسمتی از آنها در این مقاله بنظر قارئین میرسانیم (۲) مقررات نامبرده را می توان به شش قسمت تقسیم نمود:

۱ - معاضدت قضائی و اشخاصی که حق تقاضای

آنها دارند و مرجع رسیدگی .

۲ - عرض حال و ترتیب رسیدگی .

۳ - اثبات عدم استطاعت .

۴ - آثار معاضدت قضائی .

۵ - استرداد معاضدت .

۶ - مقررات جزائی .

۱ - معاضدت قضائی و اشخاصی که حق تقاضای

آنها دارند و مرجع رسیدگی

اشخاصی که بتأدیه مخارج عدلیه و حق ثبت و مخارج تنظیم اسناد رسمی و غیره قدرت ندارند می توانند معاضدت قضائی را تقاضا نمایند . معاضدت را در امور ذیل می توان درخواست نمود :

الف - هر نوع از دعاوی که در یکی از مراجع قضائی یا اداری یا نزد حکم مطرح باشد و هم چنین نسبت بمخارج اجرای احکام و منقرعات آن .

ب - هر نوع معاملات و اعمالی که با نبودن هیچ نوع دعوی و اختلافی مدخله دفاتر اسناد رسمی و یا مورین احرا را لازم داشته باشد .

تابع بلژیک هر گاه بخواهد بمراجع قضائی رجوع کند پس از اثبات عدم استطاعت می تواند از معاضدت قضائی استفاده نمایند . ممکن است این ترتیب وسیله سوء استفاده قرار داد شود و اشخاص بی بضاعت با طرح دعاوی بی اساس موجب زحمت سایرین را فراهم نمایند برای جلوگیری از این امر تقاضا کنند معاضدت باید قبلاً اسناد و مدارك خود را راجع به اصل دعوی ارائه بدهد و در صورتیکه دعوی صحیح بنظر برسد بتقاضای معاضدت رسیدگی می شود .

اشخاصی که تابع هیچ دولتی نیستند در موارد ذیل می توانند از معاضدت قضائی استفاده کنند :

۱ - در صورتیکه سابقاً تابعیت دولتی را داشته اند که اتباع آن دولت طبق عهد نامه حق تقاضای معاضدت قضائی را دارند .

۲ - در صورتیکه اسلاف ایشان تا درجه دوم تابع

(۱) در فرانسه اولین دفعه در تاریخ ۲۲ ژانویه ۱۸۳۱ در اثر اهتمام Favreau راجع بمعاضدت قضائی

قانون وضع گردید .

(۲) مطالب این مقاله از قوانین ذیل اخذ شده است :

۳ - قانون ۲ ژویه ۱۹۳۲

۲ - قانون ۲۹ ژون ۱۹۲۹

۱ - قانون ۳۰ ژویه ۱۸۸۹

دولتی باشند که اتباع آن دولت طبق عهد من این تقاضا را دارند .

اشخاصی که بتأدیه قسمتی از مخارج قدرت دارند ممکن است از معاضدت قضائی نسبت بقسمت دیگر استفاده کنند مشروط بر اینکه قسمتی از مخارج را که از طرف دادگاه معاضدت قضائی تعیین می شود بپردازند .

در هر يك از دادگاه های بدایت و تجارت و استیناف و تمیز برای رسیدگی بتقاضاهای معاضدت دادگاهی تشکیل میشود دادگاه بدوی معاضدت ممکن است يك یا چند شبهه داشته باشد هر يك از شعب از یک نفر حاکم تشکیل می شود ولی يك یا چند نفر دیگر نیز بعنوان عضو علی البدل تعیین می شود که در صورت معذور یا ممنوع بودن حاکم وظایف او را انجام دهند . در ابتدای هر

سنه قضائی رئیس کل دادگاه حاکم و اعضای هر شعبه را از بین قضات دادگاه معین می کنند جلسه رسیدگی با حضور مدعی العموم بدایت یا نماینده او تشکیل میشود رئیس دفتر یا یکی از مدیران دفاتر شعب وظایف او را انجام میدهد . دادگاه استینافی معاضدت با حضور یک نفر مستشار استیناف تشکیل میشود هرگاه حاکم بجهتی از -هات معذور یا ممنوع باشد یکی از اعضای علی البدل

وظیفه او را انجام میدهد در ابتدای هر سنه قضائی رئیس و اعضای دادگاه استیناف از طرف رئیس کل استیناف معین میگردد دادگاه استیناف با حضور مدعی العموم استیناف یا نماینده او تشکیل میشود وظایف مدیر و دفتر را رئیس دفتر استیناف یا یکی از مدیران دفاتر شعب انجام میدهد ، دادگاه تمیزی معاضدت با حضور یک نفر مستشار تمیز تشکیل می شود در اول هر سنه قضائی رئیس دادگاه و اعضای علی البدل از طرف رئیس کل دیوان تمیز معین می شوند و در صورت غیاب رئیس وظایف او را یکی از اعضاء انجام میدهد .

در آستانهای فلاندر شرقی و غربی و آنورس و لمبور و شهرستان لوون Louvain رئیس و اعضای دادگاه بدوی معاضدت باید بزبان فرانسه و فلاماند آشنائی داشته باشند و در شهرستان بروگسل نصف امضاء باید بهر دو زبان آشنا باشند و در شهرستان ورویه Verviers رئیس و اعضاء

باید زبَن فرانسه و آلمانی را بدانند .

صلاحیت

صلاحیت دادگاه معاضدت تابع صلاحیت دادگاه بدوی دعوی اصلی می باشد و بنا براین اصل دعوی در هر دادگاه قابل طرح باشد به تقاضای معاضدت نیز در دادگاهی که نزد مرجع رسیدگی به اصل دعوی تشکیل یافته رسیدگی خواهد شد .

هرگاه اصل دعوی در دادگاه صلح قابل طرح باشد خود دادگاه صلح بتقاضای معاضدت نیز بدون رعایت هیچ نوع تشریفات رسیدگی نموده و تمام اتخاذ می نماید

مدعیان خصوصی و اشخاصی که مشمول حقوقی ضرر و زیان ناشی از جرم معرفی شده اند بدون رعایت تشریفات از دادگاهی که اصل دعوی در آن مطرح می باشد می توانند تقاضای معاضدت نمایند رؤسای محاکم بدایت و استیناف و محاکم دیگر که اصل دعوی در آن مطرح می باشد در امور فوتی بتقاضاهای معاضدت کسبی یا شفاهی میتوانند رسیدگی کنند . در صورتیکه طرف دعوی بتأدیه مخارج مد فیه و دعوی تقابل و غیره قدرت نداشته باشد میتوانند معاضدت قضائی تقاضا کنند .

تقاضا کننده معاضدت حق شکایت از تصمیمات دادگاه ندارد ولی مدعی العموم میتواند از آن استیناف بخواهد مرجع استینافی امر دادگاه معاضدتی است که نزد دادگاه استیناف (مرجع استینافی اصل دعوی) تشکیل شده است مدعی العموم استیناف فقط در موردیکه حکم برخلاف قانون صادر شده باشد می تواند استدعای تمیز نماید . احکام امنای صلح و احکام مربوطه بکارهای جزائی و امور فوتی قابل استیناف نیست .

در عرض حال و ترتیب رسیدگی

تقاضا کننده عرض حال خود را در دو نسخه تنظیم نموده شخصاً یا توسط وکیل بدادگاه صلاحیت دار میدهد عرض حال ممکن است شفاهی باشد در اینصورت مدیر دفتر مکلف است خلاصه اظهارات او را در دو نسخه تهیه نماید . تقاضا کننده باید اوراقی را که ذیلا ذکر

استیناف در ظرف ده روز از تاریخ صدور حکم استینافی حق استدعای تمیز را دارد. ترتیب رسیدگی در دیوان تمیز همان است که برای رسیدگی تمیزی احکام جزائی مقرر است. کلیه احکام مربوطه بمعاضدت قضائی موقت قابل اجرا می باشد.

هرگاه کسی نسبت بدعوی نفقه تقاضای معاضدت کند و پس از ثبوت عدم استطاعت او بتأدیة مخارج اصل دعوی نیز صلاحاً خانمه پیدا کند رئیس دادگاه صلاح نامه تنظیم نموده بامضای طرفین میرساند و رقه صلاح نامه به دفتر دادگاه تسلیم میشود هرگاه مدیون بعداً از اجرای مدلول قرار داد تخلف نماید مدلول سند طبق ماده ۱۰۳۱ قانون اصول محاکمات حقوقی قابل اجرا خواهد بود (۱)

و داین برای اجرای آن از معاضدت قضائی استفاده خواهد نمود. هرگاه طرفین یا یکی از ایشان آشنا بزبان نباشد مترجم معین می شود و خرج آن بهمه دوات است.

تمام اوراق و اسناد مربوطه به تقاضای معاضدت قضائی و رونوشت حکم و صلاح نامه و هم چنین اوراق و اسنادی که برای اثبات معاضدت یا دفاع از تقاضای آن و یا برای اعتراض بان لازم است از حق تبر معاف می باشند.

اثبات عدم استطاعت

تقاضا کننده باید اسناد ذیل را ضمیمه تقاضای معاضدت نماید:

الف - رونوشت ورقه نام و نشانی و باور قه دیگری هویت او را معین نماید.

ب - تعیین عایدات هر ماه تقاضا کننده در یکسال قبل از تقاضا و یا عایدات رئیس خانواده که تقاضا کننده عضو آن می باشد. صحت و اعتبار مقدار عایدات را بازرس اداره مالیات بر درآمد باید تصدیق نماید مقررات مربوطه منع

(۱) ماده ۱۰۳۱ قانون اصول محاکمات حقوقی

می گویند:

احکام حکمها یا امر رئیس دادگاه بدایتی که حکم حکم در حوزه آن صادر شده اجرا میشود.

خواهد شد ضمیمه عرض حال نماید پس از ورود عرض حال برای رسیدگی تعیین وقت می شود و اخطاریه بانسخه تالی عرض حال یا خلاصه آن که از طرف مدیر دفتر پار که تهیه شده بوسیله پست سفارشی بطرف فرستاده می شود طرفین می توانند وکیل بفرستند وکیل از وکلای باید انتخاب شود که در دادگاه معاضدت بوکالت مجاز می باشد دادگاه پس از استماع اظهارات طرفین تکلیف صالح نسبت باصل دعوی میکند در صورتیکه اصل دعوی صلاحاً خانمه پیدا کند صلاح نامه نوشته میشود و بامضای طرفین میرسد هرگاه اصلاح ممکن نباشد دادگاه به تقاضای معاضدت رسیدگی نموده و حکم میدهد هرگاه تحقیقات یا اطلاعاتی لازم باشد دادگاه می تواند بوسیله مدعی العموم بدایت اقدام نماید پس از ختم مذاکره و استماع عقیده مدعی العموم حکم میدهد رسیدگی در جلسه غیر علنی بعمل می آید در مرحله استینافی نیز به همین ترتیب رسیدگی می شود دادگاه میتواند در صورت اقتضا بوسیله مدعی العموم استیناف تحقیقات نماید و یا تحقیقات را تکمیل کند

احکام دادگاه باید مدال و موجه باشد طرفین می توانند بدون خرج و نوشت حکم را بخواهند.

هرگاه تقاضای معاضدت مربوط بهملی باشد که باید بوسیله یک یا چند نفر از مأمورین دولتی انجام یا بداسامی مأمورین که بدون مطالبه حق الزحمه باید مأموریت خود را انجام دهند در حکم قید خواهد شد.

در ابتدای هر سنه قضائی هیئت صاحبان دفاتر رسمی و وکلا و مأمورین اجرای هر حوزه صورتی از اعضای خود را که کارهای معاضدت قضائی بین آنها باید تقسیم شود تنظیم کرده بدادگاه های بدوی و استینافی معاضدت میفرستند پرونده های مربوطه به تقاضاهای معاضدت در صورت لزوم ممکن است به صاحب دفتر رسمی وکیل یا مأمور اجرا که مأموریتی از طرف دادگاه دارد برای مطالعه داده شود ولی این اقدام نباید هیچوقت مستلزم تاخیر جریان امر گردد.

مدعی العموم بدایت میتواند در ظرف یکماه از تاریخ صدور حکم بدوی از آن استیناف بخواهد. مدعی العموم

در دادگاه جنبه هر گاه متهم بی بضاعت و کیل
مجانای تقاضا نمایند تقاضای او لااقل سه روز قبل از جلسه
محاكمه از طرف رئیس دادگاه برای تعیین و کیل بدو سه
مشاوره مجانی فرستاده می شود و در جاهائیکه مؤسسه
تشکیل نشده خود رئیس و کیل تعیین می نماید. در مرحله
بازجویی بدوی پس از جلسه اول تحقیقات متهم می تواند
وسیله مستنطق تقاضای تعیین و کیل نماید مستنطق تقاضای
او را بدو سه مشاوره مجانی و در صورت نبودن آن بر رئیس
کرد دادگاه بدایت برای تعیین و کیل میفرستند.

استرداد معاضدت قضائی

هر گاه معلوم شود که کسی با اظهارات بی اساس به
معاضدت قضائی نایل گردیده مادامیکه اصل دعوی خاتمه
نیافته می توان معاضدت را استرداد نمود، و هر گاه دعوی
طرح شده تماماً یا قسمتی از آن غیر از دعوائی است که
برای آن معاضدت قضائی خواسته شده باز معاضدت قابل
استرداد می باشد. تقاضای استرداد که باید مدال و موجه
باشد ممکن است از طرف مدعی العموم یا یکی از اصحاب
دعوی به عمل آید طرفین می توانند شخصاً حاضر شوند و
می توانند و کیل بفرستند مگر در صورتیکه دادگاه حضور
آنها را لازم بداند. در صورتیکه معاضدت ابطال شود
وجوهی که قبلاً از طرف دولت پرداخته شده و حق الوکاله
حق الزحمه مأورین دولتی که تادیه نشده و هم چنین
مخارج دیگر قابل مطالبه می باشد.

مقررات جزائی

هر کس برخلاف حقیقت و با وسایل متقلبانه معاضدت
قضائی تحصیل کند بجزس تادیبی از هشت روز تا یک
سان و جزای نقدی از یک صد فرانک تا پنج هزار
فرانک یا به یکی از این دو مجازات محکوم خواهد
گردید. وحدت

از افشای اسرار که در ماده ۷۶ قانون مالیات بر در آمد
ذکر شده شامل این موضوع نمی باشد.

ج - شرح مفصل دایر بر تعیین وسائل معیشت
تقاضا کنند و همچنین تغییراتی که در اثنای سال در عایدات
او حاصل شده است. صحت اظهارات از طرف کلاتری
یا شهرداری محل سکونت او باید گواهی شود.

آثار معاضدت قضائی

کسیکه بمعاضدت قضائی نایل شده از حقوق تمیز
و مخارج دفتری و مخارج اجرای احکام و قرارها موقفاً
معاف میشود و همچنین از مخارج حرکت و اقامت قضات
و سایر مأورین دولتی و شهود و خبره ها و حق الزحمه
خبره و حق الوکاله و مخارج آگاهی در صورتیکه مطابق
قانون و بموجب امر دادگاه اقدام بان شده باشد و وجوهی
که مطابق قانون باید قبلاً بمأورین دولتی پرداخته شود
و شده است معاف می گردد.

کسیکه بمعاضدت قضائی نایل شده هر گاه بعد استیضات
و قدرت پیدا کند حق الوکاله و کیل و حق الزحمه مأورین
وزارتی و حقوقی تمیز و غیره از او مطالبه میشود. هر گاه
طرف دعوی بنادیه خرج محاکمه نیز محکوم شده باشد
مدیر دفتر خلاصه حکم را بمأور وصول مخارج عدلیه
می فرستند. هر گاه دعوی صلحاً خاتمه یافته باشد طرفین
مکلفند که در ظرف شصت روز از تاریخ وقوع آن بوسیله
نامه سفارشی مأمور وصول مخارج عدلیه را از وقوع صلح
مطلع نمایند و در صورت تخلف هر یک از ایشان بجزای
نقدی که حد اقل آن یکصد فرانک می باشد محکوم
خواهند شد.

مبلغی که از طرف خود تقاضا کنند معاضدت در صورت
مفروضه فوق تادیه شده بابت حق الوکاله و کیل و کارمزد
مأمور اجرا و حق الزحمه خبره و مخارج ثبت اسناد و
غیره با رعایت تقدم تاریخ هر یک پرداخته می شود و در
صورتیکه وجه باقی داشته باشد بساحبش رد می شود.